

**Teollisuus
liitto**

Ulkomaalaisena Suomessa töissä

**Reilu Työyhteisö -seminaari
7.9.2025**

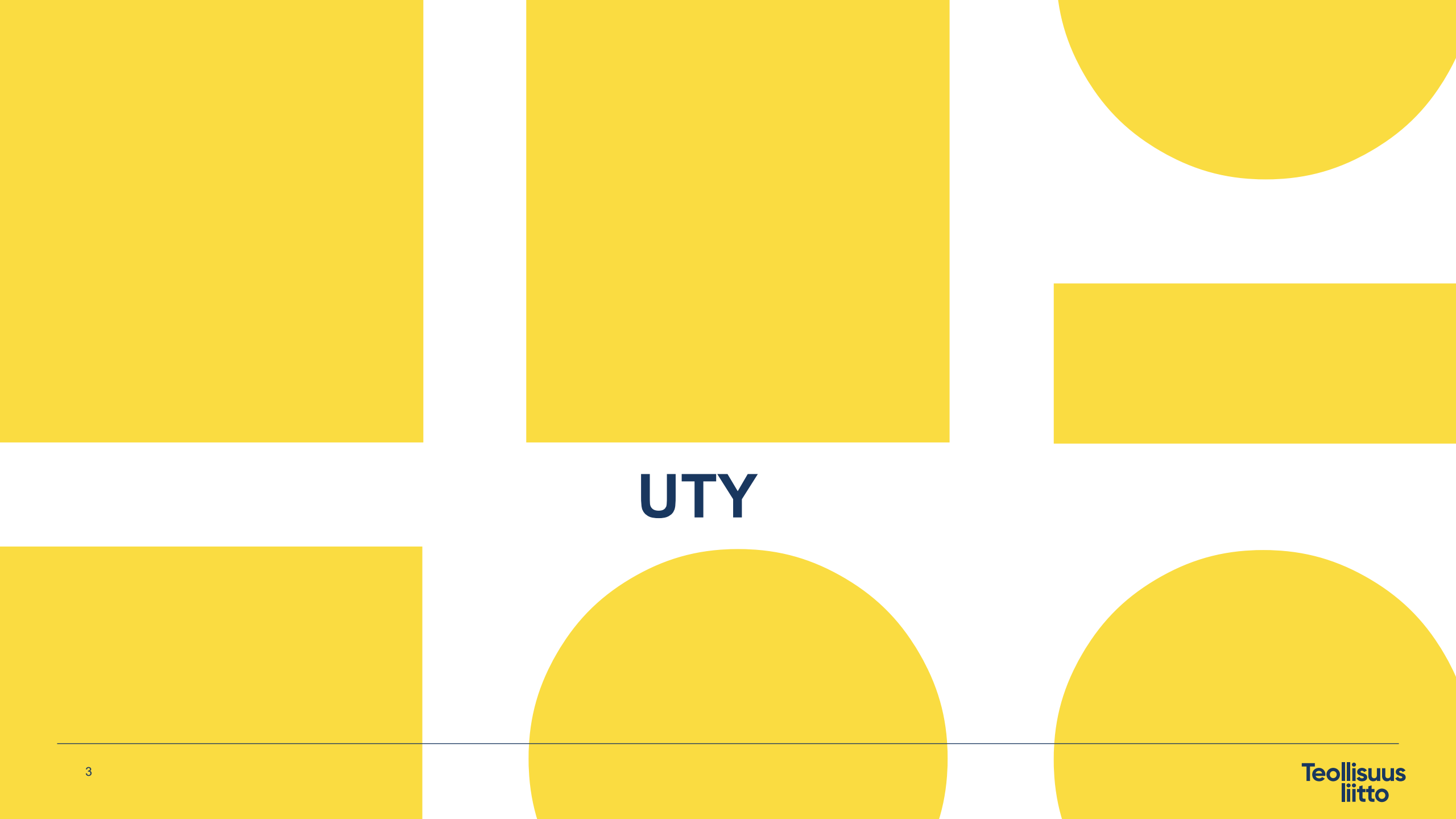

Sisältö

- Teollisuusliiton ulkomaalaistaustaisen työvoiman yksikön (UTY) esittely
- Silmäys maahanmuuttajatilastoihin
- Pohdintaa kulttuurieroista
- Faktaa oleskelu- ja työnteko-oikeudesta
- Tietoa ajankohtaisista lakimuutoksista
- Ajatuksia työperäisen hyväksikäytön ehkäisystä

Kysymyksiä ja keskustelua

UTY

1-vuotias ulkomaalaistaustaisen työvoiman yksikkö (UTY)

- Päällikkö **Riikka Vasama**
- Työehtoasiantuntija **Deniz Kacar**
- Työehtoasiantuntija **Henri von Adlerkrone**
- Assistentti **Liina Karlis-Rotko**
- Kielitaito: suomi, englanti, venäjä, ukraina, viro, turkki
- Yhteydenotot: uty@teollisuusliitto.fi

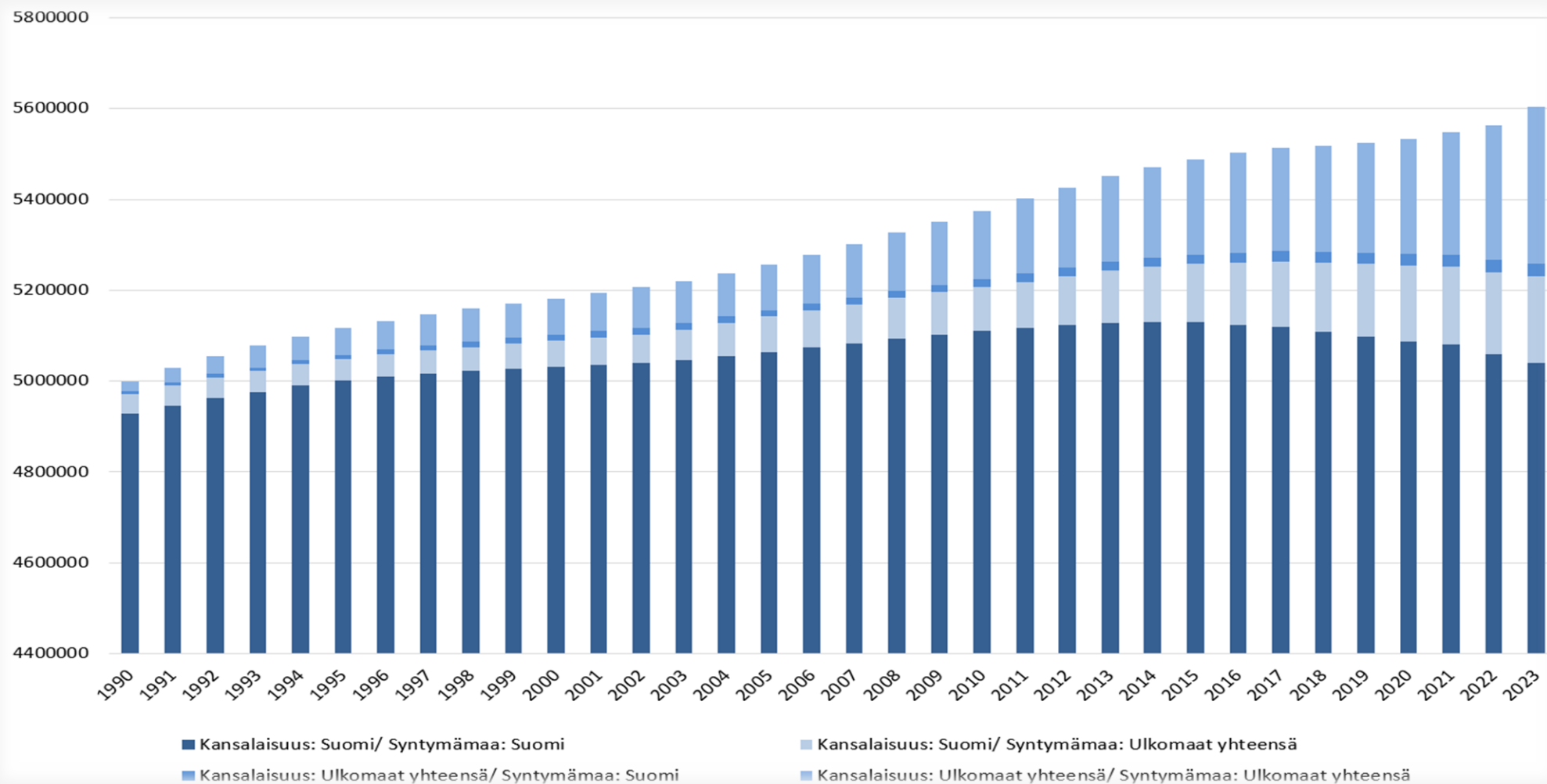

Kuka ja miksi?

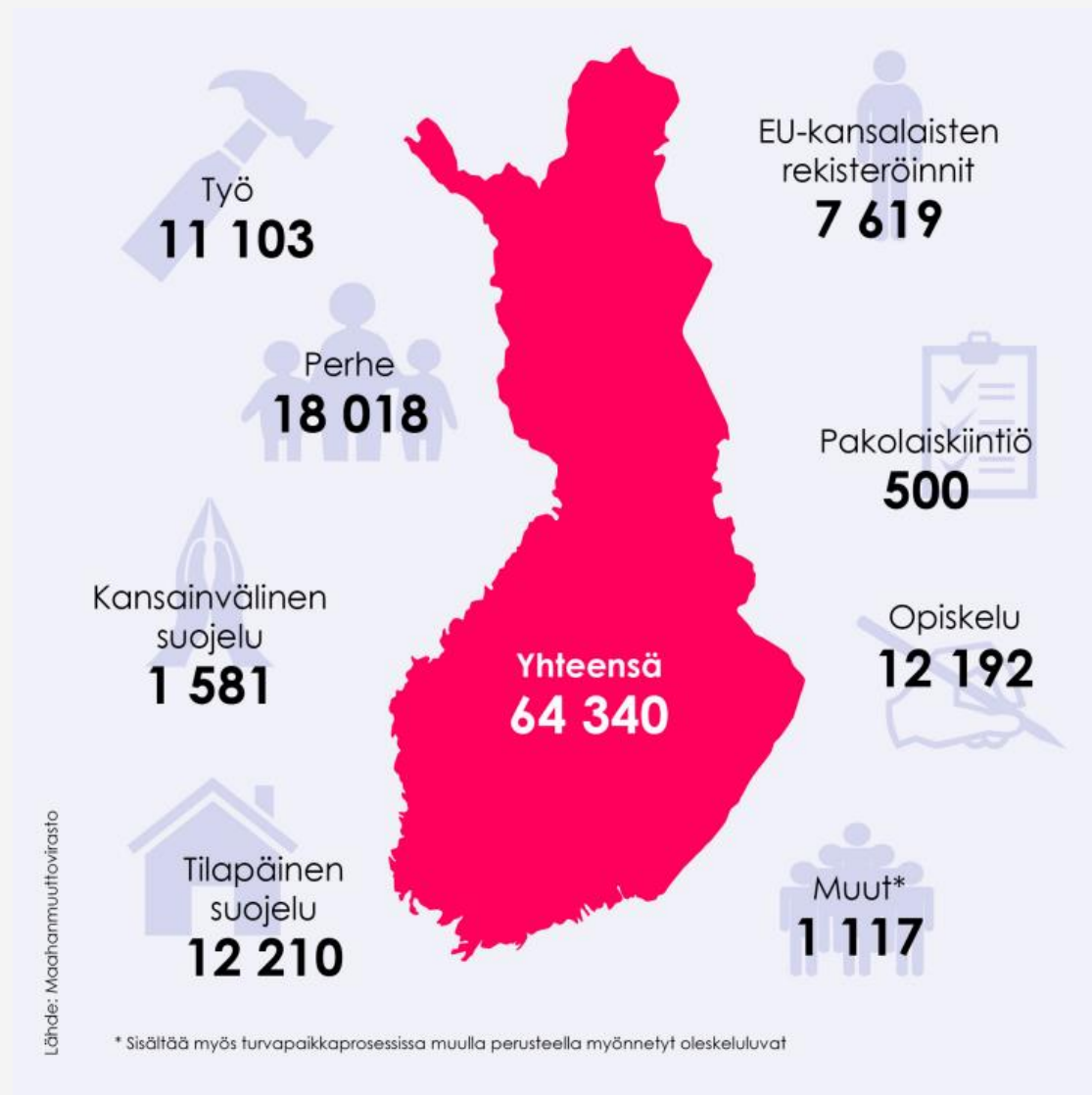
Suomalaiset syntymämaan ja kansalaisuuden perusteella

Syyt Suomeen tuloon

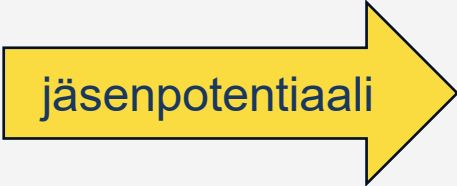
- **Työperäiset maahanmuuttajat:** Tulevat täyttämään työvoimatarpeita.
- **(Tilapäiset työntekijät:** lähetetyt työntekijät, kausityöntekijät)
- **Turvapaikanhakijat ja pakolaiset:** Hakevat kansainvälistä suojelua.
- **Opiskelijat:** Suorittavat tutkinnon.
- **Perheenjäsenet:** Tulevat rakkauden perässä tai perheen yhdistämisen perusteella.
- **EU/ETA-maiden kansalaiset:** Voivat oleskella ja työskennellä vapaan liikkuvuuden perusteella.
- **Kolmansien maiden kansalaiset:** EU/ETA-maiden ulkopuolelta saapuvat, jotka tarvitsevat luvan oleskeluun ja työskentelyyn.

2024

Teollisuusliiton jäsenet ja potentiaaliset jäsenet

- Teollisuusliitossa muunkielisiä jäseniä noin **2 %**
(esim. englantia, venäjää, viro, puola)

jäsenpotentiaali

- Esimerkiksi ukrainan- ja vietnaminkieliset puuttuvat tilastoista, koska monet muunkieliset ovat ilmoittaneet jäsenyyslomakkeessa muun kuin äidinkielenä (esim. suomi, ruotsi, englantia tai venäjää)

- Suomessa on 3,46 miljoonaa työkäistä, joista noin 415 000 on ulkomaalaistaustaisia, eli heidän osuutensa työkäisestä väestöstä on noin **12 %**
- Potentiaali kasvaa, kun otetaan huomioon, että Teollisuusliiton aloilla työskentelee lisäksi huomattava määrä tilapäistä työvoimaa (esim. maatalouden kausityöntekijät, lähetetyt työntekijät)

Me ja ne

Puheenjohtaja Riku Aalto:

”Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta tarvitsee työntekijöitä.”

”Iso joukko työntekijöitä voi tulla maista, jossa ei ole Suomen kaltaista työmarkkinajärjestelmää. Me haluamme varmistaa, että tulijat tietävät, millaisilla ehdoilla Suomessa tehdään töitä.”

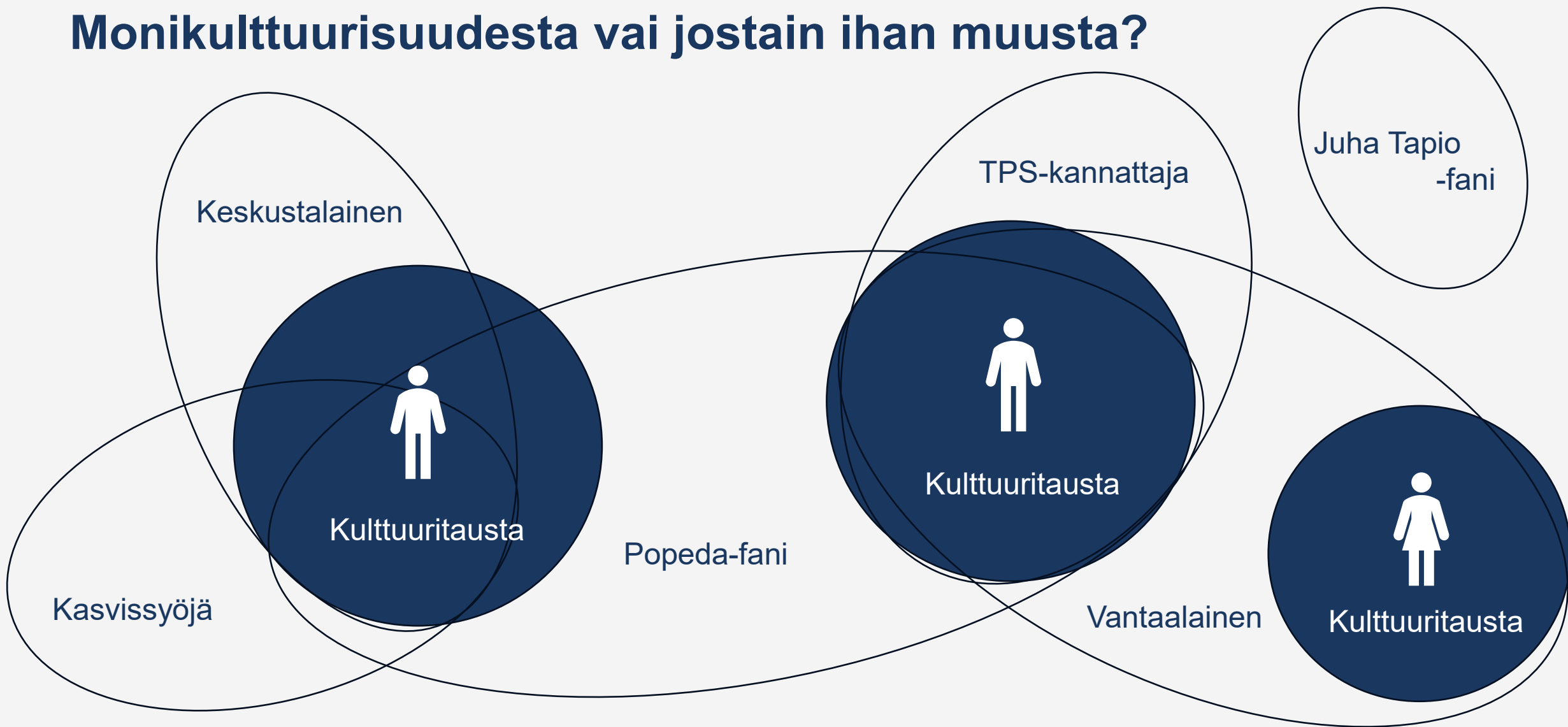
”Yhdessä voimme luoda yhteiskunnan, jossa monimuotoisuus nähdään voimavarana.”

Teollisuusliiton strategia ohjaa **solidaarisuuteen** ja **heikompien puolustamiseen** sekä ammattiyhdistysliikkeen perinteen mukaisesti **yhteenkuuluvuuteen**. Tämän arvopohjan mukaisesti **antirasismi** on osa jokaisen Teollisuusliiton toimijan työtä yhdenvertaisen työelämän puolesta.

Monikulttuurisuudesta vai jostain ihan muusta?

Suomalaisen kulttuurin monimuotoisuus

- **Etnisesti:** Itä- ja länsisuomalaiset geneettisesti kauempana toisistaan kuin esim. saksalaiset ja britit
- **Kielellisesti:** suomalaiset puhuvat suomea, ruotsia, saamea, romanikieltä, karjalaa, murteita, slangeja
- **Uskonnollisesti:** Suomessa on ollut esim. islamilaisia yhteisöjä 1800-luvun alusta saakka

Mitä mieltä työperäisestä maahanmuutosta?

SAK:n kyselytutkimuksen mukaan **kielteisimmin** työperäiseen maahanmuuttoon suhtautuvat ne, **jotka eivät ole koskaan työskennelleet maahanmuuttajien kanssa.**

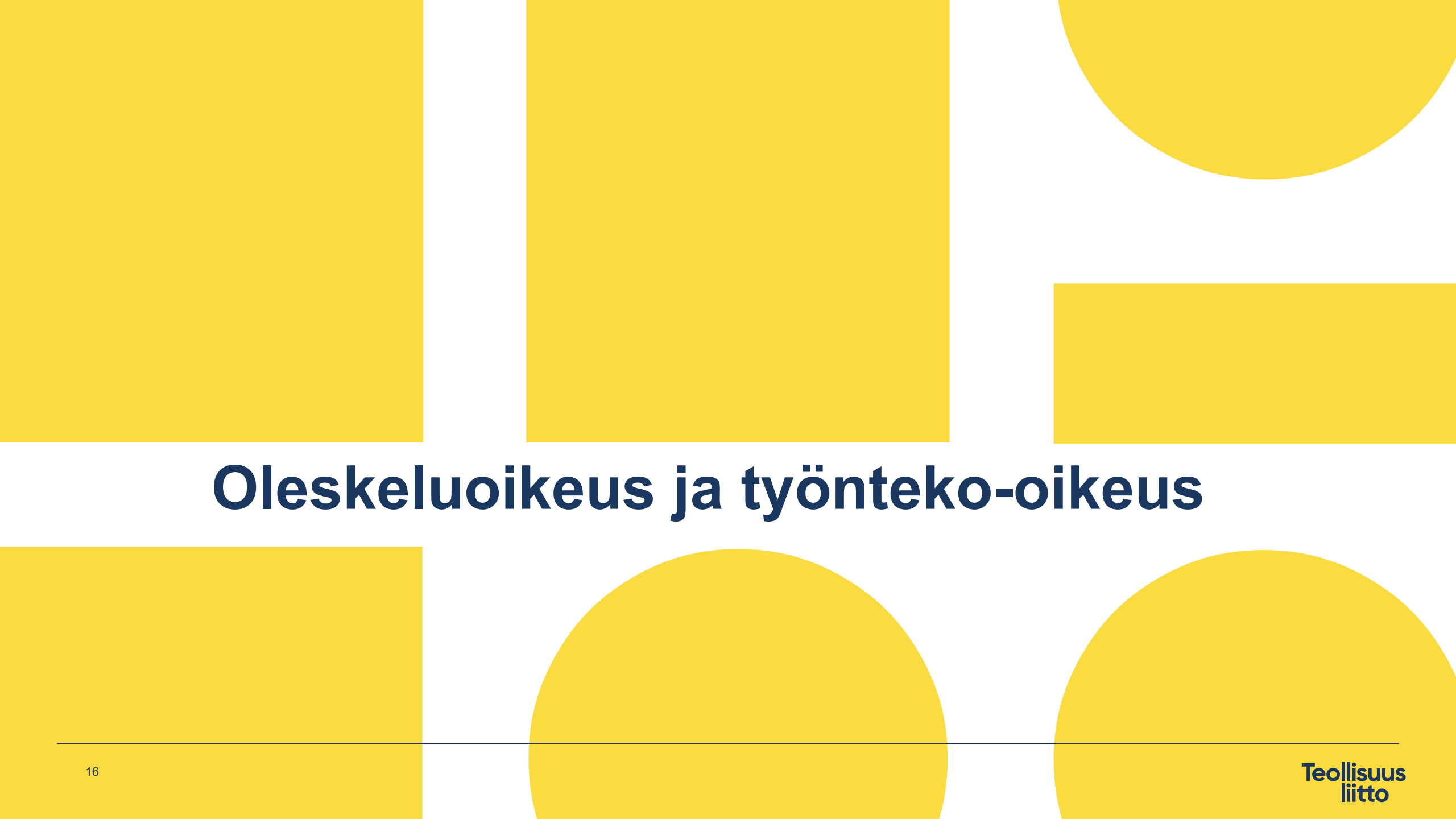
Suomen Yrittäjien kyselyn mukaan **ammattiliittoihin järjestäytyneet työntekijät suhtautuvat suopeammin** työperäiseen maahanmuuttoon kuin järjestäytymättömät työntekijät.

Kansalaiset feat. Medborgare: Olen suomalainen

Etuoikeus- bingo

En ole koskaan ollut ainoa etniseen tai uskonnolliseen ryhmääni kuuluva huoneessa	Kukaan ei ole kyseenalaistanut suomalaisuuttani	Asiakaspalvelijat eivät säännöllisesti puhuttele minua englanniksi	Kun käyn kaupassa, vartijat eivät lähde seuraamaan minua
Minua ei ole vaadittu puhumaan kotimaani tai koko etnisen tai uskonnollisen ryhmäni puolesta	Ammattitaitoani tai osaamistani ei ole kyseenalaistettu identiteettini vuoksi	Minun ei tarvitse pelätä solvaavaa kielenkäyttöä identiteettini vuoksi	Minun on helppo löytää kaupasta hiuksilleni tai iholleni sopivia tuotteita
Viettämäni pyhä- ja juhlapäivät ovat yleisiä vapaapäiviä	Jos teen jotakin väärin, sitä ei yleistetä koko etnisen tai uskonnollisen ryhmäni ominaisuudeksi	TV-sarjaa tai elokuvaa katsoessani näen usein samaistuttavia hahmoja	Nimeni osataan automaattisesti kirjoittaa ja lausua oikein
Oleskeluoikeuteni Suomessa ei riipu työnantajastani	Kukaan ei ärsyynny, kun puhun äidinkieltäni julkisella paikalla	Kun haen töitä, voin olla varma, ettei nimeni vaikuta negatiivisesti hakemukseni menestykseen	Kukaan ei ole kysynyt minulta, mistä "oikeasti" olen kotoisin

Oleskeluoikeus ja työnteko-oikeus

Suomessa oleskelevan ulkomaalaisen status

- EU-kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa oleskellakseen tai työskennelläkseen Suomessa
 - yli 3 kk oleskelu rekisteröitävä Maahanmuuttovirastossa
- EU:n ulkopuolisen kansalaisen on haettava oleskelulleen lupaa
 - **oleskeluluvan** myöntää Maahanmuuttovirasto ja **viisumin** ulkoministeriö
- Oleskelulupa myönnetään aina tietyllä **perusteella**
 - Perusteita ovat esimerkiksi **työnteko**, **kausityö**, yritystoiminta, opiskelu tai perheside
- Kansainvälistä suojelua haettaessa prosessi on erilainen

Teollisuusliiton jäseneksi voi liittyä oleskelustatuksesta riippumatta!

Työntekijän oleskelulupa (TTOL)

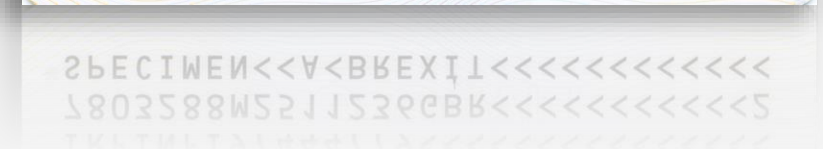
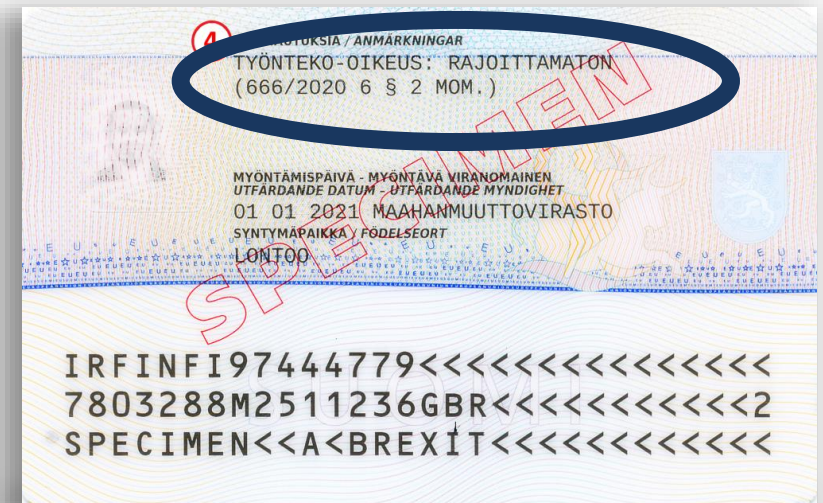
Hakijalla on oltava työpaikka sovittuna ennen luvan hakemista

Työnantajan on vakuutettava ja tarvittaessa osoitettava, että...

1. **saatavuusharkinnan** alaiseen työhön ei ole löytynyt sopivaa työntekijää EU/ETA-alueelta
2. palkattava työntekijä täyttää työn pätevyysvaatimukset
3. työnantaja kykenee hoitamaan työnantajavelvoitteen
4. työehdot ovat työehtosopimuksen mukaiset

Työnteko-oikeus vain tietyille toimialalle!

Ensimmäinen oleskelulupa

- Haetaan ulkomailta käsin ennen Suomeen saapumista
- Myönnetään **1 vuodeksi**

Jatko- oleskelulupa

- Haetaan Maahanmuuttovirastosta edellisen luvan ollessa voimassa
- Myönnetään enintään **4 vuodeksi**

Pysyvä oleskelulupa

- Edellyttää **4 vuoden** oleskelua Suomessa
- Orpon hallituksen esitys: 6 vuoden oleskelu, 2 vuoden työnteke, kielitaito

Jos jatkolupaa on haettu edellisen luvan voimassa ollessa,
työnteko-oikeus säilyy, kunnes uuteen hakemukseen on tehty päätös

Ns. 3 kk sääntö

- Jos työsuhde päättyy → oleskeluluvan peruste päättyy
 - Merkittävä hyväksikäytön mahdollistava tekijä
- Jos työntekijän oleskeluluvalla oleskeleva menettää työpaikkansa
 - Maahanmuuttoviraston on aloitettava oleskeluluvan peruuttamisharkinta 3 kk kuluttua työsuhteen päättymisestä
 - Työnantajan ilmoitettava työsuhteen päättymisestä 14 pv sisällä sanktion uhalla
- Hakijan on löydettävä uusi työpaikka tai haettava oleskelulupaa muulla perusteella
- Työpaikan voi etsiä myös työvoimapula-aloiksi määritellyiltä aloilta
 - Saatavuusharkinnan romuttuminen tulevaisuudessa?
- Lakimuutos 6/2025

Työnantajan moitittavan menettelyn takia myönnettävä jatkolupa (ns. UHKE-lupa)

Ulkomaalaislain 54 § b:

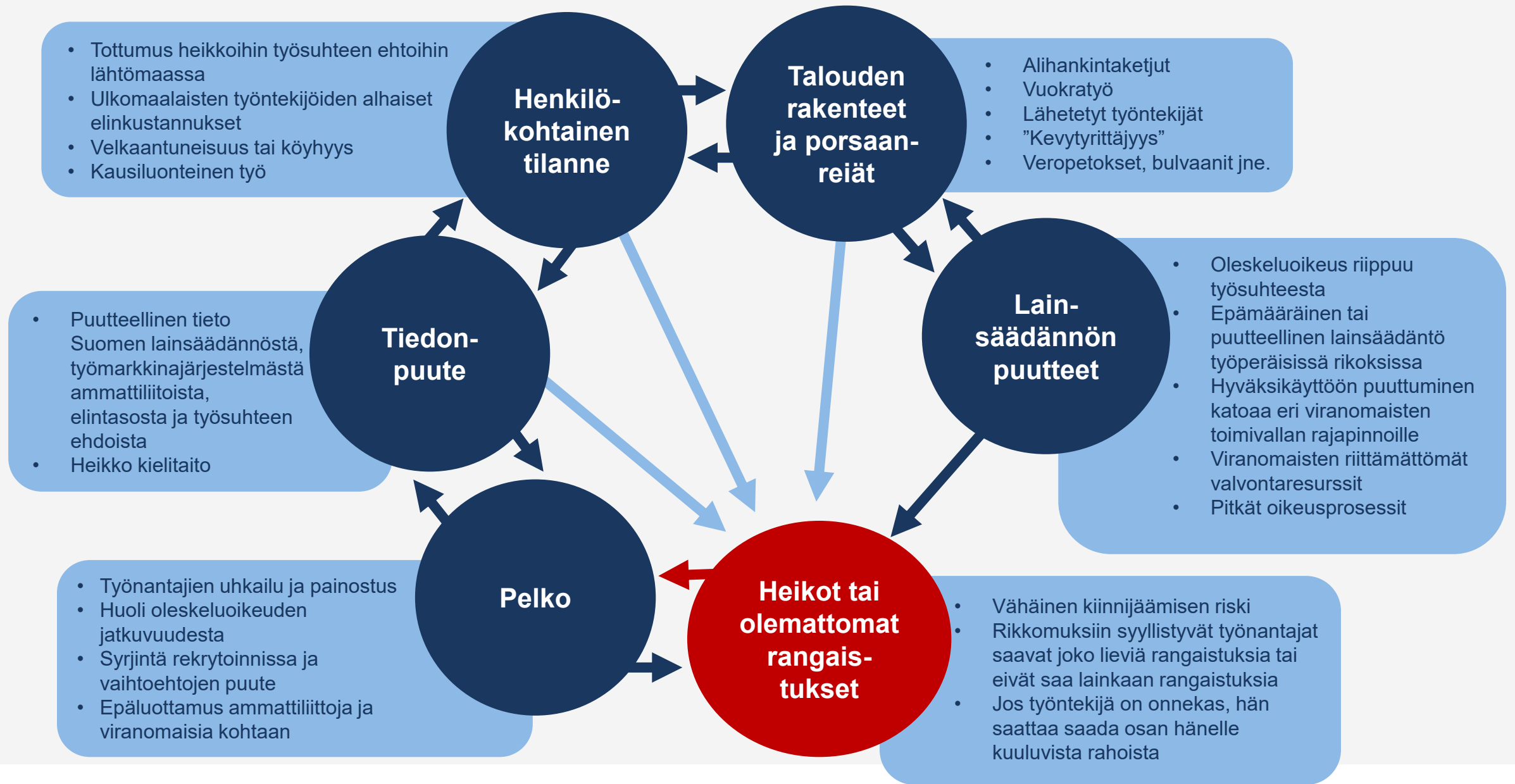
Ulkomaalaiselle myönnetään jatkolupa uuden työn hakemista tai yritystoimintaa varten, jos on perusteltua aiheutta epäillä, että hänen työnantajansa on merkittäväällä tavalla laiminlyönyt velvollisuuksiaan hänen työnantajanaan tai muulla tavalla hyväksikäyttänyt häntä.

- Lakimuutos v. 2022: tätä ennen työnantajan rikkomukset johtivat vain työntekijän karkottamiseen
- Myönnetään yhdeksi vuodeksi edellisen oleskeluluvan päättymispäivästä alkaen
- Myöntämisen kynnys matala ja pääsääntöisesti hakijan sana riittää, kunhan perusteet olemassa
- Ei edellytä, että hakijan toimeentulo olisi turvattu
- Jos lupa myönnetään, myös hakijan perheenjäsenille myönnetään oleskeluluvat
- Edellyttää, että hakija irtaantuu hyväksikäyttävästä työnantajasta
- Tieto luvan myöntämisestä ei päädy työnantajalle

Tulorajat

- Työntekijän oleskeluluvan (TTOL) saaminen edellyttää työehtosopimuksen mukaista palkkaa ja vähintään 1 600 €/kk ansioita (aiemmin 1 399 €/kk)
 - Tulot voivat koostua useasta työsuhteesta
 - Lakimuutos 1/2025
 - Toimeentuloedellytys perheenyhdistämistä varten vaihtelee kunnittain ja perhekoon mukaan
 - Lakimuutos 11/2024
- Perheeseen kuuluu 1 aikuinen ja 1 lapsi. Perhe asuu Helsingissä (1. ryhmä). Toimeentuloraja on $1\,210\text{ €} + 610\text{ €} = 1\,820\text{ €}$ kuukaudessa.
 - Perheeseen kuuluu 2 aikuista ja 2 lasta. Perhe asuu Tampereella (2. ryhmä). Toimeentuloraja on $1\,090\text{ €} + 550\text{ €} + 550\text{ €} + 430\text{ €} = 2\,620\text{ €}$ kuukaudessa.
 - Perheeseen kuuluu 2 aikuista ja 4 lasta. Perhe asuu kunnassa, joka kuuluu 3. ryhmään. Toimeentuloraja on $1\,030\text{ €} + 520\text{ €} + 520\text{ €} + 410\text{ €} + 310\text{ €} + 310\text{ €} = 3\,100\text{ €}$ kuukaudessa.
 - Perheeseen kuuluu opiskelija ja toinen aikuinen (puoliso). Perhe asuu Kuopiossa (2. ryhmä). Opiskelijan toimeentuloraja on 800 € kuukaudessa. Toimeentuloraja on $800\text{ €} + 550\text{ €} = 1\,350\text{ €}$ kuukaudessa.

Työperäinen hyväksikäyttö

Ihmiskauppatutkintoja ja tuomioita Teollisuusliiton sopimusaloilla

Esitutkinta valmistui Närpiön kiskontavyyhdistä – rikossarjassa epäily myös ihmiskaupasta

Pahoinpitely paljasti Pohjanmaan ihmiskaupan – työpaikka oli kuin vankila

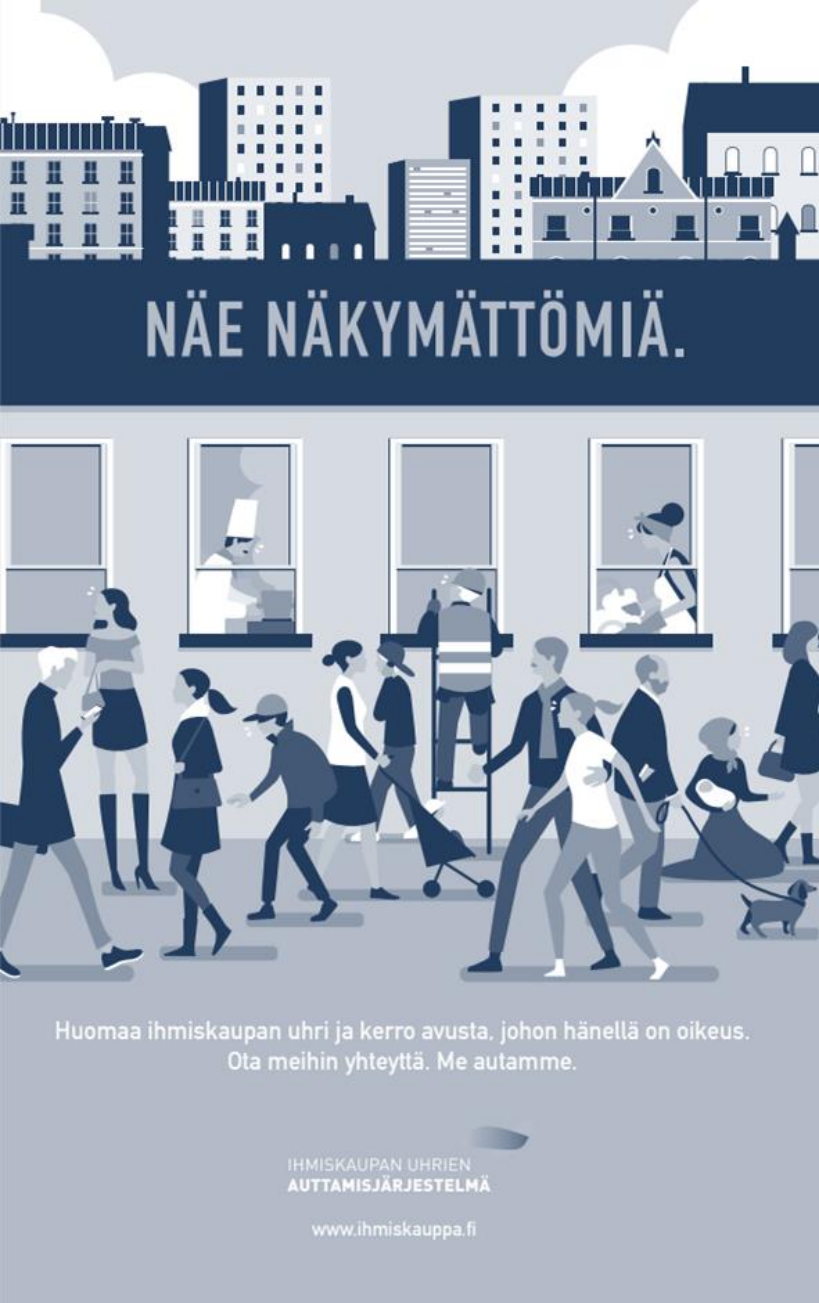
Hankasalmen "Marja-Matti" joutuu vankilaan

Korkein oikeus tuomitsi keskisuomalaisen marjayrittäjän ehdottomaan vankeuteen ihmiskaupasta.

Polarica ja entinen toimitusjohtaja oikeudessa, ihmiskauppasyytteiden määrä nousi vielä yhdellä ja on nyt 78

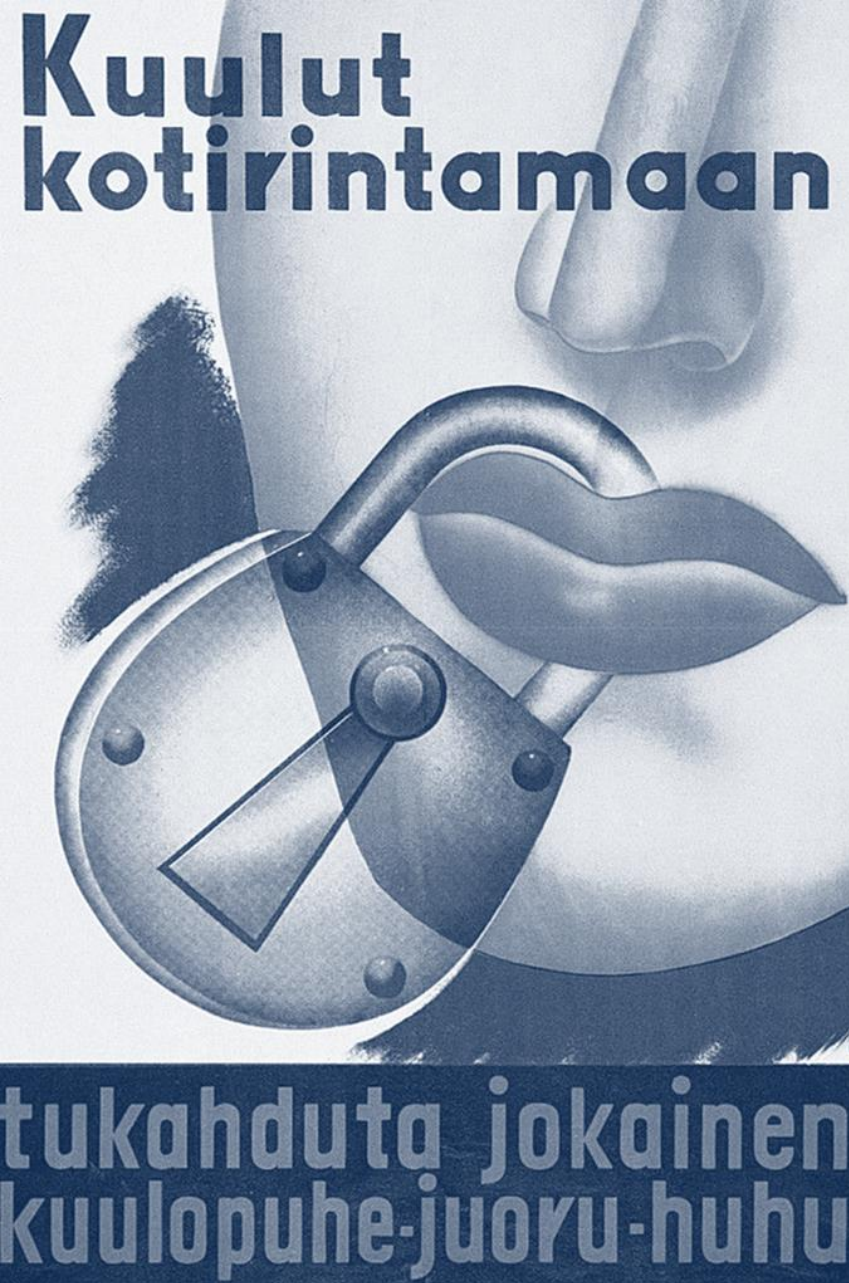
Kiantaman marjayrittäjälle ja liikekumppanille vuosien vankeustuomiot törkeästä ihmiskaupasta

- Poliisi sai ilmoituksen Pohjanmaalta puutarha-alan yrityksestä. Kymmenen thaimaalaista ihmistä työskenteli 200 - 290 euron kuukausipalkalla riippumatta työtunneista. Ihmiskaupan piirteisiin kuului muun muassa se, että työntekijät eivät saaneet poistua tilalta. Pankkikortit oli takavarikoitu ja työntekijät näkivät usein nälkää.

Apua ihmiskaupan uhreille

- **Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä** on viranomainen, joka auttaa ihmiskaupan uhriksi joutuneita ja antaa neuvontaa ihmiskauppaan liittyvissä asioissa
- Kuka tahansa voi ohjata henkilön auttamisjärjestelmään, mutta tämä **edellyttää aina uhrin suostumusta**
- Matala kynnyks: auttamisjärjestelmään ohjattaessa **ei tarvitse olla varma** siitä, onko kyseessä ihmiskaupan uhri vai ei
- Tarjoaa asiakkaille mm. turvallisen majoituksen, oikeusapua, tulkkausta, terveydenhoitoa ja apua kotiinpaluuseen
- Nettisivuilla www.ihmiskauppa.fi hakemuslomake ja esite 23 kielellä

Teollisuusliitto vinkkien ja ilmiantojen eturintamaan

- Tarkoituksena yksittäisen jäsenen auttamisen lisäksi **ehkäistä työperäistä hyväksikäyttöä laajemmin**
- Hyväksikäyttöä ja ihmiskauppaa tuskin tulee omalla työpaikalla vastaan – mutta havaintoja saattaa tehdä muuallakin
- Vinkkaa mahdollisimman yksityiskohtaisesti, sisältäen vähintään tarkat tiedot yrityksestä
- Vahva epäily tai luotettava havainto riittää – ei tarvitse olla vedenpitäviä todisteita
- Tiedon ei tarvitse olla uunituore – esim. 6-12 kk päästä vinkit vielä ajankohtaisia
- Minimoi riski tietolähteen paljastumisesta – hyväksikäytetty työntekijä saattaa pelätä viranomaisia tai työnantajaa

Yhteystiedot

Ilmoita havainnoistasi **aina** myös UTY:lle!

AVI

Etelä-Suomi

esavi.ulkomaalaisvalvonta@avi.fi

Itä-Suomi

ulkomaalaisvalvonta.ita@avi.fi

Lounais-Suomi

lsavi.ulkomaalaisvalvonta@avi.fi

Länsi- ja Sisä-Suomi

tyosuojelu.lansi@avi.fi

Pohjois-Suomi

avi.ps.ulkomaalaisvalvonta@avi.fi

Maahanmuutto- virasto

Vinkit ensisijaisesti **UTY:n**
kautta keskitetysti:
uty@teollisuusliitto.fi

Kaikille avoin virkaposti:
migri@migri.fi

Verottaja

Vihjetietolomake
www.vero.fi

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä

ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@migri.fi

Poliisin ihmiskaupparyhmä

ihmiskauppa@poliisi.fi

Jotain hyvää Orpolta ja Purralta

Hallitusohjelma:

*"Korotetaan työelämässä tapahtuvan hyväksikäytön rangaistavuutta korvaamalla nykyinen kiskonnantapainen työsyryntää koskeva pykälä **kiskonnalla työelämässä ja törkeällä kiskonnalla työelämässä**. Säädetään törkeän tekemuodon rangaistusminimiksi vankeusrangaistus. Muutetaan lainsäädäntöä niin, että edellä mainituista rikoksista voidaan rangaistuksen lisäksi **määrätä tekijä liiketoimintakieltoon**. Ulotetaan **oikeushenkilön rangaistusvastuu** kiskontaan ja törkeään kiskontaan työelämässä."*

- Teollisuusliiton kommentteja lausuntokierroksella 8/2025
 - Esitetyt uudet rikosnimikkeet ovat **kannatettavia**
 - Rikosnimikkeet säädettävä siten, että ne **täydentävät voimassa olevaa ihmiskauppasääntelyä**
 - Rikosoikeudellisesti rangaistavan epäsuhtan **arvioinnin tulee nojautua nimenomaan työehtosopimuksiin**, vaikka mietinnön mukaan laillisuusperiaatteen vuoksi niin ei voi tehdä
 - Palvelussuhteessa tapahtuvien rikosten yhteydessä huomioitava, että mm. kausi- ja lähetetyt työntekijät ovat tosiasiallinen sidoksissa työnantajaan työsuhdetta laajemmalle: **majoitus- ja ateriapalvelujärjestelyt kustannuksineen otettava huomioon epäsuhtan arvioinnissa**
 - **Alipalkkauksen kriminalisointi** tarpeeksi merkittävillä rangaistuksilla olisi tehokkain keino kitkeä työperäistä hyväksikäyttöä

Käytännön edunvalvontatyötä monimuotoisella työpaikalla

Vinkkejä jäsenhankintaan

Huomioi: työntekijän lähtömaassa ay-toiminta on saattanut olla

- hengenvaarallista
- epäluotettavaa
(korruptio, yhteydet rikollisiin)
- epäselvää
(keskenään kilpailevat liitot, erilaisilta ideologiselta pohjilta toimivat keskusjärjestöt)
- sirpaleista
(matala järjestäytymisaste, heikko työehtosopimus-toiminta, ei yleissitovia työehtosopimuksia)
- nukketeatteria ja vailla konkretiaa
(jäänteitä entisten tai nykyisten kommunistimaiden ay-toiminnasta)

Bangladeshi labour leader beaten to death while trying to resolve dispute

Shahidul Islam died in an assault on Sunday in Dhaka after meeting garment factory employees fighting for unpaid salaries

Philippines: trade union organiser killed

With 22 murders, Colombia is again world's deadliest country for trade unionists

Hyödynnä Teollisuusliiton Hermes -sovellusta

- Laajentunut kohderyhmä: kaikki Teollisuusliiton aloilla työskentelevät, kieliversioiden ansiosta erityisesti muunkieliset
 - Kätevä kaikkien sopimusalojen työntekijöille: laaja Teollisuusliitto-osion
 - Kehitetään jatkuvasti: uusia sopimusaloja
2025	2026
+ muovi- ja kemian-
tuoteteollisuus	+ puusepänteollisuus
+ autonrengasala	+ hirsitaloteollisuus
+ tekstiilihuoltoala	+ mekaaninen metsäteollisuus
+ tekstiili- ja muotiala	+ viher- ja ympäristörakentamisala
+ jakelu	+ pelti- ja teollisuuseristysala
	+ suorajakelu

Viesti selkeästi suomeksi

- Jos ulkomaalaistaustainen työkaveri juttelee suomeksi, tue kielen oppimista ja vastaa suomeksi.
- Pyri selkokieliisyyteen: käytä lyhyitä lauseita, vältä ammattikieltä ja selitä termit auki.
- Huomioi suomen kielen koruttomuus ja töksähtävyys: pehmennä ystävällisillä fraaseilla.
- Jos kielimuuri ei ylity suomeksi, kokeile rohkeasti englantia tai käytä tekoälyä käännösapuna.

Kysy
matalalla kynnyksellä
konsultaatiota "ulkomaalaiserityisiin" tilanteisiin
(uty@teollisuusliitto.fi)

**Teollisuus
liitto**